

"Ett nattligt möte"

Inte officiellt den natten, som var den 12 november 1952, men det var då som Legs, i min säng och efter det att jag hade smugit mig ner och hämtat lite mat och dryck, fick impulsen att på sitt drömmande men ändå burdusa vis tala om att vi alltid måste vara lojala mot varandra – "som t'exempel om en av oss har problem går hon till en annan tjej och den tjejen tar emot henne, va – som du gjorde – utan några frågor, va?" och jag nickar och mumlar "Ja, javisst", fortfarande lite vimmelkantig och smickrad att Legs hade valt mig, av fem-sex flickor i kvarteret hon kunde ha valt hade hon valt *mig*. Vilket betydde att hon litade mer på mig än på Goldie Siefried som de flesta av oss skulle ha kallat hennes bästa vän, och Lana Maguire fanns ju också, bägge två ett år äldre än jag, mognare med mer utpräglad personlighet – och mycket snyggare. Så jag var jäkligt smickrad och ville inte tro att Legs hade kommit till mig därför att hon visste att jag hade eget rum (till skillnad från Goldie, till skillnad från Lana) och därför att ingen annan var hemma hos oss utom mamma som var för sjuk och för nerknarkad av mediciner för att fatta eller bry sig om vad som pågick. Att vara den som blev utvald för ett sådant privilegium och äventyr räckte för mig och jag föreställde mig redan hur historien skulle berättas om och om igen i kvarteret och i skolan *Hörde du att Legs rymde tillbaka hem, klättrade in genom Maddy Wirtz' fönster mitt i natten och ingen kom på dem – strongt va!* medan jag såg på när Legs med tårar i ögonen åt som om hon inte hade ätit på flera dagar, hon var så tacksam för den tjocka skiva köttfärslimpa med en florstunn flottig hinna jag hittat i kylskåpet, lite kallt potatismos i en Tuppewareburk, ostskivor och bröd och en muffin som vi delade på och en flaska öl som vi också delade, medan Legs tuggade och svalde och log och pratade – "grejen är, förstår du Maddy, tänk om det var dig snuten var efter och du kommer hem till mig, va? – och *jag släpper in dig ...* och klämde till så hårt om min överarm för att ge eftertryck åt orden att jag inte kunde låta bli att rygga tillbaka. Jag frågade om snuten verkligen hade varit efter henne men hon hörde inte, pratade på sitt snabba upphetsade men drömmande vis, med det lilla ärret, format som en skära, på hakan, som en skrattgrop, i det skira ljuset från sänglampan och ögonen jag alltid tyckt var så vackra, så klarsynta och vakna skymdes av något som måste ha varit trötthet men ändå fortsatte hon att tala, och orden hon kommit hela vägen hit för att uttala stockade sig, "... min mormor är så *knäpp*, jag menar färdig för *dårhuset*, hon stirrar på mig hela tiden och säger att jag är lik mamma, håret är likt

hennes, ögonen, sånt där pinsamt skitsnack, så jag ber henne hålla käften och går ut ur rummet och hon börjar grina och sen försöker hon få mig att be till Gud med henne, inte bara i mässan menar jag, det är illa nog, utan hemma, förståu, som om vi var helgalna eller så, som nunnor ungefär där vi ligger på knä på mattan i hennes sovrum. 'Margaret, vi ska läsa radbandets böner tillsammans', säger kärringen, sen blir hon chockad när jag säger så helvete heller: jag kan inte ställa upp på några jävla böner, än mindre på *knä*. Och dessutom försökte hon få mig att göra en massa skit i hushållet, diska och städa badrummet, försökte ge mig en lektion i att bädda sängen. 'Man kan göra saker och ting på rätt sätt, Margaret, och man kan göra dem på fel sätt', säger hon så jag skrattar henne rakt upp i ansiktet och säger nåt som kom för mig en dag på mattan. 'Nej, det finns bara ett *rätt* sätt, mormor', säger jag, 'men det finns hundra miljoner sätt som är *fel* och det är därför det jämt går åt helvete.' Och kärringen stirrar på mig som om jag lappat till henne eller så. Som om jag hade hittat på ordet *helvete* bara för att förolämpa henne."

Legs pratade och jag lyssnade, som alltid var jag som hypnotiserad när jag lyssnade på henne, alltid och för evigt. Det verkade som om hon ville jag skulle gömma henne för snuten? – nej hon ville visst bara sova över, på morgonen skulle hon ge sig av. Eller: hon hade gått till fots hela vägen från Plattsburgh eller hade hon kanske liftat ett par gånger; kanske hade hon rentav måst simma ... Legs Sodovsky *var* fantastisk på att simma men hur kunde det vara sant? simma över en flod, en kanal? norröver? medan några killar gastade och skrek efter henne?

Nja, förmodligen skulle hon flytta hem till farsan, om det bara fanns plats. Om bara inte hans "flickvän" (uttalat med gnälligt förakt) tog för stor plats.

Jag lyssnade. Det var lönlöst att analysera Legs' redogörelse för vad som hänt henne, det försökte jag aldrig under de där första åren – jag skulle inte ha trott Maddy Wirtz om att ha sådan pondus! – och tänkte att så länge jag kunde minnas hade jag iakttagit Legs Sadovsky, den långlemmade askblonda viljestarka flicka som lärarna envisades med att kalla "Margaret" precis som om de kunde förvandla henne till "Margaret" bara genom att säga namnet gång på gång., jag hade iakttagit henne och avundats henne men inte elakt och svartsjukt eller kränkt, bara i förhoppningen att jag av henne skulle lära mig ett visst sätt att *vara*.

Vid sexton års ålder skulle hon bli en vacker flicka, hård och kall och självsäker, men nu var hon nästan ful: magert och benigt ansikte, fel näsa på något vis, formlös mun och ryckiga och misstänksamma ögon, som ögonen hos en skärrad katt.

Hon hade kornig och blek hy; håret med sin frapperande ljusa nyans var alltid rufsigt som om hon inte dragit en borste eller kam igenom det på flera veckor. Och där var det lilla ärret på hakan som hon påstod hon fått i ett knivslagsmål när hon var tio (eller var det pappan som slagit till henne för flera år sedan, så att hon flög tvärsöver rummet och slog i en vass bordskant), gång på gång drogs blicken till det så att ibland när jag var ensam eller satt och drömde i skolan kunde jag komma på mig med att dra fingret över min egen haka och söka efter det där ärret.

Legs: Sadovsky-jäntan: den som mamma inte tyckte om, hon blängde alltid på Legs på gatan och sade att den jäntan är otrevlig, den jäntan är en slampa, det ser man på hennes min, ge dig inte i lag med henne. Legs som jag hade sett hoppa från en fyra meter hög järnvägsbro rakt ner på marken, hårt packad jord, och pojkarna som var med och som utmanat henne att hoppa och som skrutit om sitt mod hade hoppat bara efter stor tvekan, påtagligt svettiga av rädsla. Jag hade sett henne gå med stora kliv över den asfalterade skolgården, jag minns att jag hade sett henne springa ute på gatan, bara hon, hon var lyckligast när hon sprang, en gång några år tidigare hade hon tagit ett språng över en farlig öppen grop i trottoaren på Fairfax Avenue där kol dundrade nerför en ränna från en lastbil och kolleverantören hytte med näven och svor åt henne, men Legs sprang vidare utan att höra, bortsett från det ostyriga burriga askblonda håret skulle man inte ha förstått att hon var flicka och således i högsta grad förbjuden att ta sådana risker.

"Vad är det?" viskade Legs och hennes kattögon smalnade för hon trodde hon hört något i närheten, men det var bara en bil ute på gatan, röster som steg, förmodligen några fyllon på väg från Acey-Deucy, men ändå hade hon skuttat upp ur sängen (där hon legat i strumplästen sömnig och stirrig i jeans, skjorta och orlonkofta, lutad mot min enda kudde: jag hade suttit på sängkanten vänd mot henne) och stod hopkrupen vid fönstret och hennes utsträckta hand, med fingrarna utspärrade som om det verkligen var fara på färde, höll mig tillbaka. Sedan dog ljudet bort och Legs kisade upp mot himlen med en måne så klar att man aldrig skulle kunna tro att den bara bestod av sten precis som vanlig sten på jorden och var livlös, bara återsken från en osynlig sol och utan ett eget starkt levande ljus, och Legs sade: "Vet du vad jag kommer att sakna när jag är död, Maddy? Nätter som denna när allting är klart och kallt och skarpt, som uppe i himlen, så att man inte bryr sig om att man är ensam, fattar du vad jag menar?"

Klockan var halv två på morgonen. Legs som påstått att hon gått till fots i mer än fyrtioåttan mil den dagen vacklade till av trötthet. Hon tog ölflaskan och svalde en stor klunk till, och jag tog flaskan ur händerna på henne så att hon inte skulle tappa den och hjälpte henne tillbaka i säng, med min kudde bakom hennes huvud och vi bögde tätt ihop under täcket och fnittrigt blyga, sängen var bara en jäkla barnsäng jag vuxit ur, och jag släckte ljuset och Legs rös till, suckade och fnittrade igen och viskade "Du är min hjärtevän, förstår du Maddy. Som tar emot mig såhär", och gjorde det sedan till ett skämt: "Du skvallrar väl inte för snuten va?"

Den natten trasslade vårt hår in sig med den andras, vi måste ha väckt varandra tio, tolv gånger, när vi sparkande och sprattlande försökte vända oss och drog i täcket, rastlösa i sömnen. Jag var barfota men hade en säckig tröja på mig som jag dragit över pyjamasen när Legs först klev in i mitt rum och Legs fortfarande var påklädd, i sina jeans med saker i fickorna, däribland stiletten med många blad. Hon skröt om att hon alltid sov inställd på att snabbt kunna smita.

Ur Joyce Carol Oates, *Foxfire. En tjejlignas bekännelser*, övers. Margareta Tegnemark, Bonniers 1993